

UŽITÍ TELEVIZNÍHO VYSÍLÁNÍ V HOTELECH A JINÝCH UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍCH

POVINNOSTI POSKYTOVATELŮ UBYTOVACÍCH SLUŽEB VE VZTAHU K OCHRANĚ AUTORSKÝCH PRÁV

Tento rozbor si klade za cíl přesně a nezáujatě vysvětlit rozsah a podmínky autorskoprávní ochrany televizního vysílání ve vztahu k jeho možnému užití v hotelech a aplikovat zákonná ustanovení na určité typové případy. Tam, kde je to účelné či vhodné s ohledem na plnou informovanost uživatelů (provozovatelů ubytovacích zařízení) zmiňuje i ostatní podmínky užití – tedy zejména povinnost získat souhlas k užití nejen od vysílatele televizního programu, ale i od nositelů práv k předmětům ochrany, z nichž se dané vysílání skládá. Tento materiál je zpracováván s ohledem na změnu autorského zákona (zákon č. 121/2000 Sb.) zákonem č. 81/2005 Sb., který nabyl účinnosti dne 23.2.2005. Tam, kde tento materiál odkazuje na konkrétní ustanovení, má tím na mysli ustanovení zákona č. 121/2000 Sb. ve znění novely č. 81/2005 Sb.

Autorský zákon zakotvuje ochranu autorského práva k autorskému dílu, ochranu práv souvisejících s autorským právem jako jsou právo výkonného umělce k jeho výkonu, právo výrobce zvukového záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho původnímu vysílání a některá další práva, a dále pak některá práva pořizovatele k jím pořízené databázi. Tato práva se běžně souhrnně označují jako práva autorská.

Autorské právo je výlučné a má absolutní povahu. Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Užití dílo je výlučným právem autora a jiná osoba může dílo užít, nestanoví-li zákon výslovně jinak, jen se souhlasem autora. Výkonní umělci obdobně jako autoři mají výlučná osobnostní a výlučná majetková práva, nositelé práv k ostatním předmětům ochrany dle autorského zákona, jakými jsou mimo jiné i televizní vysílání a zvukově obrazový záznam, pak mají výlučná majetková práva. O užití ostatních předmětů ochrany platí obdobná pravidla jako pro užití díla (viz např. § 86 či § 82 aut. zákona).

Autorský zákon stanoví okruh nároků, kterých se může nositel práva domáhat při rušení, ohrožení či neoprávněném zásahu do svých práv. Kromě specifických nároků stanovených autorským zákonem se nositel práva může domáhat i náhrady škody a vydání bezdůvodného obohacení podle obecných právních předpisů s tím, že výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s předmětem ochrany, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s předmětem ochrany (viz § 40 odst. 3). Autorská práva jsou však předmětem ochrany nejen podle autorského zákona, ale také podle předpisů správních (§ 32 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích) a předpisů trestních (§ 152 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona).

Autorskoprávní ochranu resp. autorskoprávní předpisy je třeba odlišovat od jiných obecně závazných právních předpisů, které se mohou na konkrétní činnost, jejímž obsahem je užívání předmětů ochrany podle autorského zákona, také vztahovat. Mohou to být především povinnosti vyplývající z živnostenských či telekomunikačních předpisů či zákona č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Např. pokud k některé činnosti, jako je provozování kabelového rozvodu, není potřeba žádat o speciální licenci, protože taková činnost spadá pod licenci generální, neznamená to, že zároveň není třeba žádat nositele práva o souhlas s užitím jejich předmětů ochrany.

POVINNOSTI VYPLÝVAJÍCÍ Z AUTORSKÉHO ZÁKONA:

V hotelech dochází k několika způsobům užití televizního vysílání. Jedná se o užití sdělováním vysílání:

- a) Ve společných prostorách jako jsou klubovny, lobby, restaurace a kavárny, recepce, haly apod.
- b) V pokojích ubytovaných.

Při aplikaci konkrétních ustanovení autorského zákona je třeba vycházet z technického řešení sdělování vysílání.

Užití ve společných prostorách

Užití vysílání ad a) je nepochybně především užitím vysílání jeho provozováním dle ustanovení § 23 aut. zákona. Je-li televizní signál přiváděn jiným způsobem než od samostatné antény každého přijímače, dochází zároveň k užití přenosem vysílání dle § 22 aut. zákona. Novela autorského zákona účinná od 23.2.2005 zakotvila výjimku pro tzv. společné televizní antény (STA) ve znění: „§ 22 odst. 3: *Umožnění příjmu současného, úplného a nezměněného rozhlasového nebo televizního vysílání na přijímačích těžce budovy, popřípadě komplexu budov k sobě prostorově nebo funkčně příslušejících, pomocí společných domovních antén se za užití díla nepovažuje za podmínky, že je umožněn příjem pouze zemského a nezakódovaného vysílání a společný příjem není obchodně využíván.*“ Tato výjimka je čerstvá a praxí dosud neprovozená a její možná aplikace na případy poskytování hotelových služeb bude záviset na vývoji judikatury. V podstatě jsou možné tyto dva výklady:

- i) Tuto výjimku není možné aplikovat na přenos vysílání ve vnitřních rozvodech provozovatelů ubytovacích služeb, neboť se jedná o přenos v rámci podnikání, jehož účelem je zvýšení komfortu poskytovaných služeb, a společný přenos je tedy obchodně využíván;
- ii) Tuto výjimku je možné aplikovat i na přenos vysílání ve vnitřních sítích provozovatelů ubytovacích služeb.

K užití vysílání ad a) tedy uživatel, tj. provozovatel ubytovacího zařízení musí od televizního vysílatele získat souhlas k užití televizního vysílání jeho provozováním. Zároveň je povinen vypořádat práva k dílům, výkonům výkonných umělců a zvukovým a zvukově obrazovým záznamům, které jsou obsahem provozovaného vysílání. Tato práva jsou spravována převážně prostřednictvím kolektivní správy práv (§ 96 odst. 1 písm. a) body 1-2 aut. zákona). Při výkladu výjimky ad i) musí uživatel získat kromě souhlasu k provozování televizního

vysílání i souhlas k přenosu vysílání, a to opět jak od televizního vysílatele, tak od nositelů práv k předmětům ochrany užitých v přenášeném vysílání.

Užití v pokojích ubytovaných

I zde přichází v úvahu dvojí typ užití – provozováním a přenosem. Novela autorského zákona účinná od 23.2.2005 zavedla výjimku z užití provozování vysílání v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami. Tuto výjimku lze uplatnit pouze, jsou-li přístroje technicky způsobilé k příjmu rozhlasového a televizního vysílání umístěny přímo v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami. Tato výjimka se týká pouze práva na provozování vysílání dle § 23 aut. zákona a nikoli na právo na přenos vysílání dle § 22 aut. zákona.

Předmětné ustanovení autorského zákona doslova zní:

„§ 23

Provozování rozhlasového či televizního vysílání

Provozováním rozhlasového či televizního vysílání díla se rozumí zpřístupňování díla vysílaného rozhlasem či televizí pomocí přístroje technicky způsobilého k příjmu rozhlasového či televizního vysílání. Za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle § 18 odst. 3 nepovažuje zpřístupňování díla pomocí přístrojů technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami. Za provozování rozhlasového a televizního vysílání se podle § 18 odst. 3 rovněž nepovažuje zpřístupňování díla pacientům při poskytování zdravotní péče ve zdravotnických zařízeních.“

Převedeno do praxe to znamená, že pokud provozovatel ubytovacího zařízení v rámci poskytování ubytovacích služeb vybaví pokoje hostů televizním přijímačem technicky způsobilým k příjmu televizního vysílání se samostatnou anténou, nemusí žádat souhlasy ani vysílatele, ani autorů, výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, z jejichž předmětů ochrany se přijímané vysílání skládá. Tento případ se bude týkat zejména menších a méně komfortně vybavených ubytovacích zařízení.

Ve většině hotelů a větších ubytovacích zařízeních bude příjem signálu vysílání řešen společným příjmem. Kromě užití vysílání jeho provozováním tedy dochází k užití vysílání jeho přenosem dle § 22 aut. zákona. Pokud je takto zpřístupňován pouze zemský nezakódovaný signál přichází alespoň teoreticky v úvahu uplatnění výjimky pro STA; a to pouze v případech, kdy přenos vysílání není obchodně využíván. Takové podmínce by nevyhovovalo např. jednání, kdy pokoje vybavené takovým příjmem by byly dražší než pokoje takto nevybavené, nebo kdyby možnost využívat instalované televize se společným příjmem by byla jakkoli zvlášť zpoplatněna. I pokud však budeme na podmínky této výjimky pohlížet maximálně extenzivně (což je ovšem v přímém rozporu s principy autorskoprávní ochrany), není možné pod tuto výjimku zahrnout přenos zakódovaného a/nebo satelitního vysílání. Bez ohledu na případné možné výklady nově stanovené podmínky pro užití přenosem vysílání je nezpochybnitelné, že přenos satelitního a/nebo kódovaného vysílání je výhradním právem nositele práva k vysílání a jiný subjekt může vysílání přenášet jen s předchozím svolením tohoto nositele práva.

Dalším možným technickým řešením zpřístupnění televizního vysílání ubytovaným v jejich pokojích je instalace modifikovaných televizních přístrojů, které nejsou schopny samostatného příjmu televizního signálu, ale jsou závislé na dodávce zpracovaného signálu prostřednictvím hotelového rozvodu a nastavení prostřednictvím centrální jednotky. Takovéto přístroje mají zpravidla i jiné funkce – host si může prostřednictvím přístroje objednat placené služby, informovat se o službách hotelu apod. V těchto případech dochází nejen k užití vysílání jeho přenosem v kabelové síti hotelu, ale také k užití provozováním televizního vysílání, neboť instalované přístroje nesplňují podmínku „zpřístupňování díla pomocí přístrojů technicky způsobilých k příjmu rozhlasového a televizního vysílání ubytovaným v rámci poskytování služeb spojených s ubytováním, jsou-li tyto přístroje umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými osobami“. Přístroje technicky způsobilé k příjmu televizního vysílání jsou totiž umístěny mimo prostory určené k soukromému užívání ubytovaných, signál je zpracováván a přenášen a přístroje na pokojích hostů pouze zobrazují již zpracovaný signál podle nastavení centrální jednotky.

Výše uvedené lze tedy v nejširším možném výkladu ve prospěch uživatele shrnout na následující typové případy:

- 1) Při užití vysílání v jiných prostorách, než v místech určených k soukromému užívání ubytovanými (**televize ve společných prostorách**), **musí mít provozovatel** ubytovacího zařízení **vždy výslovný souhlas** vysílatele a ostatních nositelů práv **k užití**, a to:
 - i. k užití vysílání a předmětů ochrany užitých v rámci televizního vysílání **provozováním** (§ 23), pokud má přístroj samostatnou anténu;
 - ii. k užití vysílání a předmětů ochrany užitých v rámci televizního vysílání **provozováním** (§ 23), pokud jsou tímto způsobem užívány pouze zemské a nezakódované programy, jejichž příjem je řešen společnou televizní anténou, která odpovídá zákonné výjimce dle § 22, viz výše;
 - iii. k užití vysílání a předmětů ochrany užitých v rámci televizního vysílání **provozováním** (§ 23) **a přenosem** (§ 22) ve všech ostatních případech.
- 2) Při zpřístupnění vysílání v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými (**televize na pokojích hostů**) **provozovatel** ubytovacího zařízení:
 - i. **nemusí mít souhlas** vysílatele a ostatních nositelů práv k užití vysílání a předmětů ochrany užitých v rámci televizního vysílání **k provozování** (§ 23), pokud je televizní signál přijímán přístrojem technicky způsobilým k příjmu vysílání umístěným v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými a signál je přijímán samostatnou anténou;
 - ii. **nemusí mít souhlas** vysílatele a ostatních nositelů práv k užití vysílání a předmětů ochrany užitých v rámci televizního vysílání **k přenosu** (§ 22), pokud jsou společnou televizní anténou přijímány a ve vnitřních rozvodech přenášeny zemské a nezakódované programy – STA i rozvody musí vyhovovat zákonné výjimce dle § 22, viz výše;
 - iii. **musí mít souhlas k přenosu** (§ 22) a **nemusí mít souhlas k provozování** (§ 23), pokud je zpřístupňováno nezemské (satelitní) nebo zakódované vysílání a signál je přijímán společnou televizní anténou a dodáván prostřednictvím společného rozvodu, avšak přístroje způsobilé k příjmu vysílání jsou umístěny v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými;

- iv. **musí mít souhlas k provozování** (§ 23) pokud není signál přijímán přístrojem technicky způsobilým k příjmu vysílání umístěným v prostorách určených k soukromému užívání ubytovanými - týká se případů, kdy jsou přijímače umístěny mimo pokoje ubytovaných;
- v. **musí mít souhlas k provozování** (§ 23) **a k přenosu** (§ 22) v případech popsaných v bodě 2 iv), pokud dochází zároveň k přenosu nezemského nebo kódovaného vysílání prostřednictvím kabelového rozvodu.

Aplikace zákonných norem na některé konkrétní případy:

- a) K užití satelitních zakódovaných i nezakódovaných televizních programů a zemských zakódovaných programů jejich přenášením ve vnitřním hotelovém kabelovém rozvodu je vždy zapotřebí souhlas vysílatele s přenosem vysílání dle § 22;
- b) K užití jakéhokoli televizního vysílání jeho provozováním ve společných prostorách je vždy zapotřebí souhlas vysílatele s provozováním vysílání dle § 23;
- c) Pokud dochází ke zprostředkování satelitních zakódovaných i nezakódovaných televizních programů nebo zemských zakódovaných programů ubytovaným hostům, a příjem resp. rozvod televizního signálu je řešen hromadně společnou anténou a/nebo kabelovým rozvodem, je provozovatel vždy povinen vyžádat si souhlas vysílatelů k přenosu vysílání dle § 22, a v některých případech i k provozování vysílání (pokud užití provozováním neodpovídá výjimce stanovené v § 23).

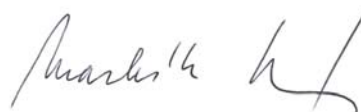
Příjem a distribuce televizního signálu jsou zejména ve větších a/nebo komfortnějších ubytovacích zařízeních řešeny prostřednictvím společných antén a kabelových rozvodů, kdy distribuce a zprostředkování televizních programů je uskutečňováno prostřednictvím centrální jednotky. V těchto zařízeních často dochází ke zprostředkování satelitních zakódovaných i nezakódovaných programů (např. Eurosport, MTV, HBO, CNN atd.). K užití takových programů však provozovatel takto vybaveného ubytovacího zařízení musí mít souhlas vysílatele programu, a to minimálně k užití jeho přenosem (viz výše).

Většina provozovatelů respektuje tuto povinnost u zakódovaných programů, avšak satelitní nezakódované programy jsou velmi často užívány v rozporu s autorským zákonem. Je třeba si uvědomit, že se nejedná o programy „volné“, které může kdokoli a jakkoli bez omezení užít. Volné užití je možné aplikovat pouze fyzickou osobou v rámci jejího soukromí, pokud jsou dodrženy podmínky volného užití dané zejména § 29 a 30 aut. zákona, resp. souvisejícími ustanoveními. Pokud televizní vysílání zprostředkovává jiná osoba, není možné uplatnit výjimku k volnému užití, a vysílání lze užít jen se souhlasem vysílatele a zpravidla oproti zaplacení odměny. Je tomu tak u zprostředkování programů provozovatele kabelové televize i u zprostředkování programů prostřednictvím vnitřních rozvodů provozovatele ubytovacího zařízení. Povinnost žádat k takovému užití souhlas nositele práv vyplývá z autorského zákona i po novele, která stanovila poměrně široké výjimky pro ubytovací zařízení. Tato povinnost je však také zcela logická – je třeba si uvědomit, že provozování ubytovacích zařízení je podnikatelskou činností a zprostředkování televizních programů, zejména programů pro běžného uživatele terestrického vysílání nedostupných, zvyšuje komfort poskytovaných služeb a tím i cenu, za kterou jsou poskytovány. Je spravedlivé, aby nositel práva participoval na ziscích jiného podnikatelského subjektu, kterého tento dosáhl pomocí majetku (byť nehmotného) a investic nositele práva. Výjimka je pak ospravedlnitelná pouze ve vztahu k takovému vysílání, které v daném místě reprezentuje běžně dostupný zdroj informací, jako

je zejména veřejnoprávní případně i jiné zemské nezakódované vysílání. Autorský zákon výslovně stanoví, za jakých podmínek je možné omezit právo autora či uplatnit výjimky z jinak výlučného autorského práva v § 29 odst. 1: „*Omezení práva autorského jsou dovolena jen ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně; nesmějí být vykládána způsobem, který by narušoval běžný výkon práv autorských a který by byl neospravedlnitelně na újmu oprávněným zájmům autora.*“ Tyto podmínky, tzv. třístupňový test, musí být splněny současně, aby bylo možno omezení či výjimku z autorského práva využít. Ono známé „volné užití“ pro osobní potřebu je vlastně omezení autorského práva ve prospěch uživatele stanovené v § 30 odst. 1 aut. zákona. Aby bylo možno toto omezení aplikovat na konkrétní případ, musí kromě individuálních podmínek splňovat i obecné podmínky stanovené právě v § 29 odst. 1.

Skutečnost, že některý program je vysílán nekódovaně tedy neznamená, že může být bez dalšího hotelem užit. Pokud vysílatelé těchto programů operují i v České republice, je jejich vysílání předmětem obchodních vztahů s uživateli, jako jsou kabeloví operátoři a provozovatelé ubytovacích zařízení či provozoven, kde dochází ke provozování vysílání. Takoví poskytovatelé satelitních a kódovaných vysílání pak mají vyvinuty distribuční modely i pro šíření jejich vysílání v kabelových rozvodech ubytovacích zařízení a jiných místech komerčního užití.

V Praze 24.3.2005

Mgr. Markéta Prchalová
ředitelka České protipirátské unie